

HAZİRAN 2015 ARAPÇA VE MESLEKİ ARAPÇA TEBLİĞLER

Bu dosyadaki metinler, 2015 Haziran döneminde yapılan mesleki çalışmalarından seçilmiştir. Bilindiği gibi Haziran döneminde; İHL/İHO Meslek Dersleri, DKAB ve Kültür Dersleri öğretmenlerimizin katılımıyla komisyonlar oluşturuldu. Bu komisyonlarda, belirlenen ana başlıklar çerçevesinde isteyen öğretmenlerimiz tebliğler/bildiriler sundular ve katılımcı öğretmenlerimiz tarafından müzakere edildi. Bildiriler ve dile gelen görüşler raporlar tarafından bir araya getirildi. İllerde birleştirilerek Genel Müdürlüğümüze gönderilen bu dosyalardan **uygun görülüp seçilen bazı bildiriler (müzâkere metinleri hariç) “Eylül-2015 Mesleki Çalışmalarda”** öğretmenlerimizin görüş alışverişine ve tekrar müzâkeresine sunulmaktadır. **Bu dosya, içindeki bildiriler veya sunum metinleri, yayımlanmış bir eser, salt akademik bir çalışma veya Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne hazırlanan bir kitap ve rapor değildir.** Ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde belirtilen mesleki çalışmalar çerçevesinde, alan öğretmenlerinin görüşlerinden oluşan, birbirinden farklı görüşleri ve teklifleri içeren, akademik olan veya olmayan, tartışmaya açık, uygulamaya yönelik önerileri olan metinlerdir. Bağlayıcılığı yoktur. İçerik sorumluluğu, kaynakça bildirimi ve metin içeriklerinin tamamı, bildirileri/metinleri hazırlayan öğretmenlere aittir. Derslerin öğretiminde kullanılacak yöntem-tekniik önerileri öncelenecek metinlerden, derslerin öğretiminde doğrudan kullanması ile ilgili olmayan bazı hususlar çıkarılmıştır. Ayrıca, öğretmenlerimizden gelen diğer çalışmalar ve müzakere metinleri daha ayrıntılı bir çalışmada kullanılacağından bu dosyaya alınamamıştır.

Emeği geçen öğretmenlerimize teşekkür ederiz.

İçindekiler

DERSLERİN ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ÖZEL ÖĞRETİM, YÖNTEM, TEKNİK VE METOTLARI.....	2
ARAPÇA ÖĞRETİMİNİ ZORLAŞTIRAN ETKENLER	6
ÖĞRETİM MATERYALLERİ	9
YABANCI BİR DİL OLARAK ARAPÇA NASIL ÖĞRETİLİR?.....	13
ARAPÇA DERSİ MÜFREDATI, KİTABIN İŞLENİŞİ VE ORTAK KONULAR.....	30
BİR YÖNTEM VEYA TEKNİĞİN BELLİ BİR KONUNU ÖĞRETİMİNDE UYGULANIŞI, YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE METOT	34

İL: MUŞ

Tebliğci: Nesrin TOSUN

**DERSLERİN ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN
ÖZEL ÖĞRETİM, YÖNTEM, TEKNİK VE METOTLARI**

Öğretici Dra(v)ma Yöntemi ve Benzet(t)im.

Yabancı dil öğretiminin en büyük sıkıntısı, öğrencinin başka bir dile önyargılı yaklaşmasıdır maalesef. Özellikle de söz konusu olan, Arapça gibi alfabesi ve telaffuzu anadillerinden oldukça farklı olan bir dil ise, bu önyargı, tabiri caizse; öğrenilmiş çaresizlik olur.

Çoğu İmam Hatip Lisesinde Arapça derslerini meslek dersi öğretmenleri vermesi sebebiyle, Arapçanın bir yabancı dil olduğu ve öğretiminin eğlenceli hale getirilebileceği göz ardı ediliyor. Bu, Arapça öğretimindeki en büyük sıkıntılardan biridir bence. Zira öğrenciye bir şey öğretmek istiyorsak, önceliğimizin, onun ilgisini çekebilmeyi başarmak olduğunu hepimiz biliyoruz. İşte bu noktada Arapçanın, aslında, dikkat çekici hale getirilmeye en müsait derslerden biri olduğunu düşünüyorum.

Üç yıldan fazladır, aynı şehirde öğretmenlik yapmanın vermiş olduğu bir avantajla, ders verdiğim öğrencilerin kültürlerini, olaylara verdikleri tepkileri, nelerin hoşlarına gidip nelerin gitmeyeceğini gayet iyi kavradım ve ilk bir yıl sonrasında, artık dersimi nasıl “cazip” hale getirebileceğimi bulmuştum.

Önyargıya yaşatılan bir travma. Yani kendi tabirimle: “Dra(v)ma”.

İlk intibah her zaman çok önemlidir. Bu noktada sene başındaki ilk dersin çok dikkatli geçirilmesi gerekir. Ben, dönemin ilk dersinde, yıl boyunca neler yapacağımızı anlatırken, mutlaka bir öğrenci bana şu soruyu sorar: “Hocam Arapça zor mu?”

Bu soruya eminim birçok meslektaşım; “tabi ki zor değil” şeklinde cevap veriyordur. Çünkü mesleğimin ilk yılında ben de aynı cevabı vermiştim. Belki de normaldi ancak, ben onları klişelerden uzak tutmak ve biraz da onların önyargılarına “travma” yaşatmak adına şöyle cevap veriyorum: “Hem de nasıl! Bir bilseniz ne kurallar, ne değişik yapılar var. Hele yazması, o hepsinden ayrı bir dert! Bir de cinsiyet ayrımı yapmışlar, yok efendim -masa- kız olsun, aman -kalem- kelimesine erkek diyelim.. Ohoooo işiniz çok zor!”

Bir anda sınıftaki bütün öğrencilerin gözlerini üzerimde hissettiğimde, onlara nasıl bir şok etkisi yaşattığımı anlıyorum. Çünkü onların beklediği cevap bu değildi ve bu yüzden en arka sıradaki Ahmet, yanındaki arkadaşını dürtüklemeyi bırakıp dikkat kesilmişti. Ya da pencere kenarındaki Fatma, yirmi dakikadır izlediği manzarayı, ani bir kafa çevirme hareketiyle bırakıp gözlerini bana dikmişti. İşte o anda, istediğimi elde etmiş ve dikkatlerini çekmeyi başarmıştım ve bundan sonra söyleyeceğim her şey artık onlar için kalıcıydı.

Buraya kadar her şey tamam, ancak devamını getirmek için onların dikkatlerini canlı tutmaya ihtiyacım vardı ve bunun için de “öyküleme” tekniğini kullanmayı seçtim. Çünkü 9.sınıfa gelmiş bir öğrenci hala ilköğretim havasını taşır, yani hala “çocuk”tur ve çocukların her şart ve koşulda ilgilerini çeken ya da hoşlarına giden şeyler öykülerdir. Bu yüzden ben derslerimde nahiv yani dilbilgisi konularını anlatırken, konumu hikâyeleştirmeyi tercih ediyorum. Hikâyelerimde sene başlarında oluşturduğum karakterleri konuşurup, ses tonumda değişiklikler yapıyorum ve onlara, bir nevi tiyatral bir gösteri sunuyorum.

İşte bu da benim, “benzet(t)im” tekniğim.

Naçizane oluşturduğum bu teknikte ise olay şöyledir:

Zengin ama yapacak bir işi olmayan, artık hayatın bütün sefasına doymuş, bir elleri yağda bir elleri balda, dertsiz, tasasız bir grup Arap vardır. Bunlar her akşam bir araya gelir ve sohbet ederler. İşte bu toplantılarda, anadilleri olan Arapçanın kurallarını oluştururlar.

Her çeşit karakterin var olduğu bu hikâyede olay örgüsü o an, sınıftakilerin ruhsal durumlarına göre şekillenir. Çünkü Arapça, yapı itibariyle sistematiktir ve ipin ucu bir yerden kaçarsa yakalamak oldukça zorlaşır. Öğrenci bunu yaşadığında artık daha fazla dersle ilgilenmez. Çünkü neyden bahsedildiğini anlayamaz ve sıkılır. Dersler artık ona bunaltıcı gelir. Önceden hevesle yaptığı ödevlerini yapmak şöyle dursun, defterini bile evde unutmaya başlar. İşte bu zamanlarda, benim de bunaldığımı, onlar gibi “nerden çıktı bu kurallar, ne kadar karışık her şey!” düşüncesinde olduğumu görmeleri yani yalnız olmadıkları fikri, onları bir nebze olsun rahatlatır. Dolayısıyla da dağılmaya başlayan ilgilerini yeniden toplamak mümkün olur.

Mesela öğrenciler, sınavların başlamasına yakın zamanlarda, konuların da birikmesiyle, deyim yerindeyse, “ hayata isyan moduna” girmişlerdir. Böyle zamanlarda, eğer konu anlatmam gerekirse, hikâyeme başlarken, “hani bizim şu zevk-i sefa içindeyken bize iş çıkartan, değişik değişik kurallar icat edip işimizi zorlaştıran grup var ya..” gibi ifadeler kullanarak, sanki ben de onlar gibi çok sıkılmış, bunalmış ve durumdan rahatsızmışım ha-

vası oluştururum. Bu onlara, -sizinle aynı dertten muzdaribim- mesajını verir. “Evet, farkındayım, işler biraz karışıklaştı ancak şimdi vereceğim püf noktaları ile işin içinden bakın nasıl kolayca çıkacak ve mevzuyu anlayacaksınız .” dediğimde, ön sıraya kafasını koyup uyuklayan Mehmet, hemen sıra arkadaşından yazmak için kâğıt ister ve o an, eminim ki defterini getirmediği için pişman olmuştur...

Elbette ki hikâyemin karakterleri her zaman canlı kişiler olmaz. Bazen isim cümlesi öğeleri olan, (**müpteda ve haber**'i) özne ve yüklemi kişileştirme sanatıyla konuşurum. Bazen de renklerin cinsiyetlerini (müzekker ve müennes farkını) neye göre yazacaklarını bizzat renklere söyletiririm. Hele bir de bunu farklı ses tonları ile ve her renge uygun tebeşir kullanarak yaptığımda sınıftaki kahkahalar bence görmeye değer hale gelir. Hatta çoğu zaman içlerinden biri hemen bir renk seçer ve “Bana bak kalem efendi, sen müzekkersin- erkeksin- bu yüzden siyah kalem derken sana (kalemu esved) diyeceğim. Ama siz, bayan çanta, size (hakiybetu sevdaa) demem gerekir.” diye tiyatroma katılır. Tabi bunu yaparken kendi şivesini kullandığı için hem komik hem de eğlenceli bir görüntü oluşur. Doğal olarak da öğrenci, konuya dâhil olduğu ve rol aldığı için de öğrenimin kalıcılığı artar.

Benzet(t)im tekniğimde kullandığım bir başka yol da, “kodlama”dır. Buradaki amaç; Arapça kelimelerin içinde bulunan harflerle, bunların karşılığı olan Türkçelerinde bulunan harfleri benzetip, akıllarında daha kolay tutabilmelerini sağlamaktır. Örneğin; isim cümlesinin öğeleri: **Muzaaf** ve **muzafun ileyh**'tir. Yani **tamlanan** ve **tamyalan**. Öğrenci bunlardan hangisinin tamlanan, hangisinin tamlayan olduğunu çoğu zaman karıştırır. Bu noktada hemen bir kodlama yaparım ve aramızda şöyle bir diyalog geçer;

-Muzafun ileyh'teki (y) harfini görüyor musunuz?

-Evet.

-Peki, tamlayan kelimesindeki (y) harfini? -

-Haaaaaaaaaaaaa!!

Buyurun size bir dra(v)ma daha. Arapçadan umudunu kesen öğrenci, çok basit bir ipucuyla Arapça korkusuna bir travma daha yaşatmıştır.

Buna benzer **benzettimler**, ya da **dravmalar** konulara ve içeriklere göre değişiklik gösterebilir. Misal, Arapça tamlama yapısı Türkçeye göre ters şekilde kurulur. Yani siz “kırmızı araba ” demek istiyorsanız : “araba kırmızı” şeklinde bir yapı oluşturmanız gere-

kir. Bunu da çoğu zaman öğrenci karıştırır. Bu durumda ise hemen pratik bir benzetim yöntemi daha gelir ki şöyledir:

kırmızı araba (Türkçe olarak yazılır ve her kelimenin altına Arapçaları yazılı) re

↓ ↓

سيارة حمراء

(Arapça Türkçeye benzetilip yazılır.)

Daha fazla örnekleme yapılabilir. Bu tür tekniklerle Arapçanın daha kolay ve eğlenceli şekilde öğretileceği kanaatindeyim. Teknolojinin günlük hayatta oldukça etkili olduğu, öğrencilerin televizyon başından kalkmadığı, eğlence programlarının en çok tercih edildiği bir dönemde; eski, köklü ve ağır bil olarak bilinen Arapçanın, bu tür yöntem ve tekniklerle daha kolay anlaşılır hale gelmesi, Arapçaya olan ilginin artmasına, dolayısıyla da Arapçanın yayılmasına fayda sağlayacaktır diye düşünüyorum.

İL: ADAPAZARI

Tebliğci: Büşra ŞAHİN

Ders: Arapça ve Mesleki Arapça

Konu: Öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler ve eğitimde niteliği arttıracak tedbirler.

ARAPÇA ÖĞRETİMİNİ ZORLAŞTIRAN ETKENLER

Arapça veya Mesleki Arapça dersleri İmam-Hatip okullarının temel derslerinden biridir. Aynı zamanda öğrenciler arasında en çok zorlanılan ve en çok önyargı oluşturulan derslerin başında gelmektedir. Arapça bir araç ders olması ve diğer meslek derslerini etkilemesi hasebiyle öğrencilerin bu dersteki başarısızlığı nihayetinde diğer mesleki derslerine de yansımaktadır ve olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Aynı şekilde bu dersteki başarısı diğer meslek derslerine de olumlu etkilerde bulunmaktadır.

Arapça öğretiminde öğrencilerinin en çok şikâyet ettiği noktalardan biri de 4 yıl Arapça görmüş olmalarına rağmen neden Arapça konuşamadıkları ve dilbilgisi kurallarının çok ağır olması ve ağırlıklı olarak üzerinde durulmasıdır. Bu durum, “Arapça dilbilgisi ağırlıklı mı öğretilmeli yoksa daha çok pratiğe yönelik mi öğretilmeli?” sorusu üzerinde düşünmeyi gerektirir.

Öncelikle Arapçanın neden çok zorlanılan bir dil olduğunu üzerinde durmak gerekir. Birincil sebep ülkemizde İngilizce haricindeki neredeyse diğer bütün diller lise döneminde verilmeye başlamaktadır. Bu durum dil öğretimi için oldukça geç bir yaş olduğundan dolayı öğrenciler Arapçanın zor ve değişik kurallarını benimsenmekte zorlanmaktadırlar. Ancak son yıllarda Arapça öğretimi 5. Sınıf seviyesine çekildiği için gelecek yıllarda lise düzeyindeki öğrencilerin bu yöndeki eksikliğini giderileceği kanaatindeyiz.

İkincil sebep olarak Arapça Türkçeden farklı bir alfabeye, farklı ses yapılarındaki harflere ve harekeleme sistemine sahiptir. Farklı alfabe, okumalarını; farklı harfler, telaffuzlarını; harekeleme sistemi de pratikte cümle kurmalarını zorlaştırmaktadır. Bu özelliklerle ilk karşılaşıldığında beceremeyen öğrenciler (ergenlik döneminin de verdiği bir gururla) dersden soğuyabiliyor, önyargı oluşturabiliyor ve bu durumlar daha sonraki senelerde Arapçaya karşı mesafeli durmasına sebep olabiliyor. Ayrıca dil kurallarının Türkçeden oldukça farklı olması bu durumu daha da kötüleştiriyor.

Arapçanın alfabesi ve sistemi üzerinde herhangi bir oynama yapılamayacağından dolayı öğrencilerin sempatisini kazanmak için özellikle 9. sınıflarda harflerin şekilleri, yazılışları, okunuşları üzerinde ısrarla durulmalı ve desteklenebilecek görsel, işitsel veya 3 boyutlu bütün materyallerle de desteklenmelidir. Ülkemizde küçük yaşlarda Kur'an kurslarına giden öğrencilerin bu konuda daha şanslı, istekli ve başarılı oldukları da net bir şekilde görülebilir. Yine dilbilgisi konusunda Arapçanın Türkçeyle karşılaştırılması olarak işlenmesi öğrencinin konuları anlamasını kolaylaştırıcaktır. Kısacası bir Arapça öğretmeni aynı zamanda iyi bir Türkçe öğretmeni olmak zorundadır.

“Arapça dilbilgisi ağırlıklı mı öğretilmeli yoksa daha çok pratiğe yönelik mi öğretilmeli?” sorusuna gelindiğinde kanaatimiz şudur ki: Bir dilin öğrenilip de konuşulamaması gerçekten insanın hevesini kıran bir şeydir. Bununla birlikte dilbilgisi konusunda Arapçayı diğer dillerden ayrı tutmamız gerekir. Çünkü Arapça öğretimi, İmam-Hatip liselerinde özellikle Kuran-ı Kerim okuma-anlama ve Kuran ilimlerinin öğrenimi için yapılmaktadır. Kuran-ı Kerim, okumasında ve anlaşılmasında hatayı kaldırabilecek bir kitap değildir. Onun içindeki bir harfin mevcut anlamlarından birinin diğerine tercihi bile çok farklı fıkhi yorumlara yol açabilmektedir. Kaldı ki bir harfin tam olarak anlaşılması veya tamamen yanlış anlaşılması birçok probleme yol açabilir. Bu nedenle İmam-Hatip liselerinde Arapça dilbilgisinin hafife alınması mümkün değildir. Dilbilgisinin pratikle birlikte ağırlıklı olarak yürütülmesi konusunda büyük gayret gösterilmelidir.

Arapça öğretimini geliştirecek büyük eksenli aktiviteler üzerinde düşünüldüğünde okullarda dil sınıflarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Buna bağlı olarak hem müfredatla orantılı hem de okumayı ve tercüme yeteneğini geliştirebilecek dokümanların hazırlanması ve mümkün olduğunca çeşitlendirilmesi gerekmektedir.

Öğrenciler için sadece kitap formatında değil e-kitap formatında da programlar geliştirilmelidir. Öğrencilerin ellerinde taşımak istemediği kitaplar, sözlükler, alıştırma, ödevler, sorular, cevaplar vb. şeyler tablet ve akıllı telefonlarının içlerine kadar taşınmalıdır. Ayrıca dil öğrenimiyle ilgili görüntülü ve sesli dil oyunları geliştirilmelidir.

Öğrenciler Arapçayla ilgili olan İslam sanatlarını öğrenme konusunda teşvik edilmeli hatta Arapça ile ilgili oyunlar tasarlanırken Arapçaya özendirilecek bu sanatlardan yardım alınmalıdır.

Okullar adına açılan site veya sosyal paylaşım hesaplarının Arapçaları oluşturulmalı ve güncel olarak akışı sağlanmalıdır. Ayrıca yine sosyal paylaşım hesaplarında Arapça konuşulan ve Arapça bilgi paylaşımında bulunan özel gruplar oluşturulmalıdır.

Arap gazetelerinin veya televizyonlarının Türkiye konulu haberleri takibi özendirilmeli ve günlük hayatımızda kullandığımız kelimelerin karşılıklarının öğrenilmesi sağlanmalıdır.

Öğrenciler okul dışında destek alabileceği Arapça kurslarına da büyük ihtiyaç duymaktadır. Bu kursların yaygınlaştırılması gerekmekte olup sadece başlangıç seviyelerinde değil daha ileri düzeyde de dersler verilmelidir. Ayrıca bu kurslar yazın da devam etmelidir.

Sonuç olarak öğrencilerin Arapçaya isteksiz baktıklarında veya bu derste zorlandıkları noktalarda onlara kendi çağlarının gerekleriyle karşılıklar verilmedi. Onların zamanlarını israf etmek için kullandıkları teknolojik aletleri eleştirerek zaferler kazanamayız. O aletleri değerlendirerek zamanı lehlerine çevirmememiz gerekmektedir.

İL: ANKARA

İLÇE: BEYPAZARI

Tebliğci: Sabahattin Fedaioglu

Konu: Öğretim materyalleri

ÖĞRETİM MATERYALLERİ

Yabancı dil öğretiminde görsel araçların kullanılması, aktif duyu organlarının etkinliğini artırmakta ve dolayısı ile öğrenimi kolaylaştırmakta, hızlandırmakta ve öğrencileri isteklendirmektedir. Geleneksel yabancı dil öğretim yöntemleri, dil öğretiminde beklenen başarıyı sağlayamamıştır. Öğretmen merkezli olan bu sistemde öğrenciler genellikle ikinci plandadır. Öğretmenin, öğrencilerin farklı duyularına yönelik etkinlikler kullanarak ders anlatmaması öğrencilerin yabancı dil derslerine karşı olan ilgisini azaltmaktadır.

Öğretmenin bir ders kitabını ve yazı tahtasını kullanarak gerçekleştirdiği bu öğretim yönteminde öğrenciler belli bir süre sonra motivasyon eksikliği yaşamaktadırlar. Yabancı dil öğretiminin kalitesini arttırmak ve öğrencileri isteklendirmek için öğrencilerin uyarıcılarını harekete geçirmek gerekmektedir. Bundan dolayı yabancı dil öğretiminde kullanılacak görsel araçlar öğrencilerin görsel duyularını uyarak öğretimin daha etkili olmasını sağlamaktadır.

Görme duyusunu uyaran araçlar bu çalışmada derinlemesine incelenmiş ve yabancı dil öğretiminde kullanılacak temel görsel teknikler belirlenmiştir. Yabancı öğretiminde etkili olarak kullanılacak görsel araçlar şu başlıklar altında toplanmıştır.

1. Video
2. Televizyon
3. Bilgisayar
4. Ders Kitapları
5. Resimler ve Flaş Kartlar
6. Posterler
7. Yazı Tahtaları
8. Akıllı Tahtalar
9. Gerçek nesnelere veya maketler

Yukarıda başlıklar halinde verilen görsel araçların yabancı öğretiminde nasıl kullanılması gerektiğiyle ilgili yöntemler, etkinlikler aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

1.Video

Yabancı dil derslerinde öğretilen teorik bilgilerin uygulamadaki şekillerinin gösterilmesi için derslerin videolarla desteklenmesi gerekmektedir.

Öğretmen, derste kullanacağı video ile ilgili önceden bütün planlamaları yapmalıdır. İzletilecek videoyu destekleyici diğer aktiviteler önceden belirlenmelidir.

Videolu Öğretim Etkinlikleri

- ✓ İşlenen konuya uygun kısa videolar izletme
- ✓ Sadece görüntüden oluşan videolar izleterek öğrencileri video hakkında konuşurma
- ✓ Sessiz seyredilen videolarda geçen konuşmaları tahmin etme
- ✓ Videonun sonunu tahmin ettirme
- ✓ Videodaki “A” karakteri olsaydınız ne yapardınız?
- ✓ Video izlettirme ve sonrasında yazılı değerlendirme yapma
- ✓ İleri seviyedeki öğrencilere film ve belgesel seyrettirme

2. Televizyon

Günlük hayatta önemli bir yer tutan görsel araçlardan bir diğeri de televizyondur. Televizyon, yabancı dil öğretiminde etkili kullanıldığında kitlesel sonuçlar alınabilecek bir iletişim aracıdır. Görme ve işitme duyu organlarını uyaran televizyon öğrenimde kalıcılığı artırmakta ve sürekliliği sağlamaktadır.

- ✓ Televizyon öğrencilerin görüntüyü tam olarak görebilecekleri bir yerde ve uzaklıkta olmalıdır.
- ✓ Televizyonun görüntü ve ses kalitesi iyi olmalıdır.
- ✓ İstenildiğinde başka bir programa geçebilmek için uzaktan kumanda edilebilmelidir.
- ✓ Televizyonun ekran büyüklüğü sınıfın ve öğrencilerin sayısına göre belirlenmelidir.

3. Bilgisayar

Her alanda olduğu gibi bilgisayar, öğretim etkinliklerinin de vazgeçilmezidir.

Yabancı dil öğretiminde bilgisayar vasıtasıyla hazırlanacak programlar öğrencilerin dikkatini ve bu dili öğrenmeye olan ilgilerini artıracaktır. İngilizce öğretimi amacıyla ha-

zırlanan bazı bilgisayar tabanlı programları (Rosetta Stone, Euro Talk vb.) kullanan öğrencilerin bu programları ilgiyle ve sürekli kullandıkları görülmektedir. Bu programların diğer dillere uyarlanmış sürümleri yabancı dil öğretim derslerinde kullanılmış ve benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Yabancı dil öğretmek amacıyla hazırlanacak bilgisayar programları mutlaka oyun temelli olmalıdır. Öğrenci oyun içerisinde farkında olmadan yabancı dildeki kelime ve cümleleri bilinçaltına yazacak ve yeri geldiğinde kullanacaktır.

Yabancı dil öğretmenler bilgisayar yardımıyla konuları öğretirken sınıfın seviyesini dikkate almalıdır. Programlar anlaşılır ve kolay olmalıdır. Öğrenci evde kendi başına bu programları kullanarak tekrar yapabilmelidir.

4. Ders Kitapları

Eğitim ve öğretimde eskiden beri en çok kullanılan araçların başında ders kitapları gelmektedir.

Kaynak bir ders kitabı kullanmadan ders anlatan öğretmen yok gibidir. Yabancı dil öğretiminde de durum farklı değildir.

5. Resimler ve Flaş Kartlar

Yabancı dilde hazırlanmış resimsiz bir kitabın, panonun veya sunumun öğrenciler tarafından ilgiyle takip edilmesi zordur. Yabancı dil öğretiminde materyal tasarlarırken mutlaka resimlerden faydalanılmalıdır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılacak resimlerde ve flaş kartlarda aşağıdaki özellikler aranmalıdır.

- ✓ Resimler alanında uzman kişiler tarafından çizilmelidir.
- ✓ Resimler hedef öğrenmeye uygun olmalıdır.
- ✓ Resimlerin kullanımında seviyelere dikkat edilmelidir.
- ✓ Öğrencileri meraklandırıcı resimler kullanılmalıdır.
- ✓ Resimler veya flaş kartlar ilgili kavramı, kelimeyi, cümleyi, vb. net olarak ifade etmelidir.

6. Posterler

Yabancı dil öğretiminde posterler, genellikle bir konu hakkında önemli kelimelerin veya olayların resimler yardımıyla ifade edilmesi şeklinde kullanılan görsel araçlardır.

Sınıf veya koridor duvarlarına asılan posterler öğrencilerin dikkatini çekerek pasif olarak öğrenmelerini sağlamaktadır.

7. Yazı Tahtaları

Yazı tahtaları ders kitapları ile beraber öğretimde en çok kullanılan görsel araçlardan biridir. Yazı tahtaları sınıflarda en önemli yeri işgal etmektedir. Öğretmen bir şey anlatacağı zaman yazı tahtasını kullanmakta öğrenciler ise öğretmenin anlattıklarını yazı tahtasında görmek istemektedirler.

Sözlü olarak anlatılanların yazı tahtalarının kullanılmasıyla öz olarak görsel bir hale gelmesi öğretimin kalıcılığını arttırmaktadır.

Yabancı dil öğretmenler de yazı tahtasını öğrencilerin dikkatini çekebilecek bir şekilde kullanmalıdırlar. Örneğin yeni öğrenilen kelimeler tahtanın sağ tarafına yazılmalı ve ders boyunca orda kalmalıdır. Öğretmen yazı tahtasını düzenli ve sade bir şekilde kullanmalı gereksiz yazı veya şekillerle doldurmamalıdır.

8. Akıllı Tahtalar

Yabancı dil öğretiminde akıllı tahtada gösterilecek programlar, sunumlar, vb. çalışmaların hazırlanmasını hızlandırmak gerekmektedir.

Akıllı tahtanın kullanılmasıyla, derslerde zaman kazanımı söz konusudur. Yazı yazmakla fazla uğraşmayacak olan öğretmen daha fazla aktivite yapma imkânı bulacaktır. Yapılacak olan aktivitelerin oranı arttıkça öğrencilerin dili öğrenmeleri kolaylaşacaktır.

9. Gerçek Nesnelere veya Maketler

Gerçek nesnelere, maketler, modeller gibi materyallerin görsel olmasının yanı sıra dokunulabilir olması bu materyallerin kullanılmasıyla yapılan yabancı dil öğretimlerini daha kalıcı hale getirmektedir.

Yabancı dil öğretiminde seviyelere göre belirlenen bütün konular hakkında gerçek nesnelere veya maketler bulmak zordur; ama bazı konular hakkında durum farklıdır. Yabancı dil temel seviye öğretiminde meyveler, sınıf, elbiseler, kahvaltılıklar, ev vb. konuları hakkında gerçek nesnelere veya maketleri bulmak ve bu konuları kavratmak kolaydır.

İL: GÜMÜŞHANE

Tebliğci: Elif ÇIRPICI ÇİĞDEMLİ

YABANCI BİR DİL OLARAK ARAPÇA NASIL ÖĞRETİLİR?

Öğretme, herhangi bir öğrenmeyi kılavuzlama veya sağlama faaliyetidir. Eğitimciler öğrenmenin etkisini artırmak için öğrenme ilkeleri belirlemişlerdir. Daha önce ifade edildiği gibi Arapça Türkler için bir yabancı dildir. Bu sebeple diğer yabancı diller için geçerli olan öğrenme ve öğretme ilkeleri, yöntem ve teknikleri Arapça için de geçerlidir. Arapça öğretiminde ve genel olarak tüm yabancı dillerin öğretiminde dikkat edilmesi gereken ilkeler özetle şöyledir:

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE TEMEL İLKELER

Yabancı dil öğretiminde kazanılan gerekli dört temel beceri;

- a) Dinleme-anlama,
- b) Okuma-anlama,
- c) Yazma,
- d) Konuşma becerileridir.

- ▶ Dil öğrenimi, bu dört temel becerinin işlevsel bütününden oluşmaktadır.
- ▶ Dili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğretirken bu temel becerilerin birlikte öğretilmesi gerekmektedir.
- ▶ Öğretim etkinlikleri önceden plânlanmalıdır.
- ▶ Öğretim etkinlikleri yıllık, ünite ve günlük ders plânları olmak üzere üç aşamada plânlanır. Dikkatli bir plânlama, başarılı bir öğretim için büyük önem taşır.
- ▶ Öğretilecek konular basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru sıralanmalıdır.
- ▶ Görsel ve işitsel araçlar kullanılmalıdır.
- ▶ Derslerde anadili gerekli durumlar dışında kullanılmamalıdır.
- ▶ Bir seferde bir tek yapı öğretilmelidir. Her derste bir yapı ya da cümle üzerinde durulmalı, birden fazla bilgi verilmemelidir.

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE GENEL İLKELER

Yukarıda açıklanan temel ilkeler dışında kalan genel ilkeler aşağıda madde halinde belirtilmiştir:

- ❖ Öğretime dinleme ve konuşma becerilerini geliştirme ile başlanması,
- ❖ Öğrencilerin temel cümle kalıplarını öğrenmesinin ve ezberlenmesinin sağlanması,

- ❖ Kullanılan dilin öğretilmesi,
- ❖ Öğrencilerin yeni dil alışkanlıkları kazanmasına yardımcı olunması,
- ❖ Öğrenilen dilin seslerini en iyi şekilde çıkarmalarının öğretilmesi,
- ❖ Öğretim materyallerinin kolaydan zora doğru sıralanıp sunulması,
- ❖ Yeni cümle kalıplarının bilinen kelimelerle öğretilmesi,
- ❖ Yeni bir yapıyı sunmadan önce örnekler verilmesi,
- ❖ Başlangıç düzeyinde öğrenci hatalarının hemen anında düzeltilmesi,
- ❖ Amaç dilin, o dili ana dili olarak konuşan kişilerin konuştuğu gibi öğrenilmesi,
- ❖ Öğrencilerin sınıfta daha çok konuşma yapmalarına imkân sağlanması,
- ❖ Dersi plânlarken derse çeşitlilik getirmeye dikkat edilmesi,
- ❖ Amaç dil ile ana dil arasında sorun olan ses ve yapıların öğretilmesi,

ARAPÇA'DA ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

1) Dilbilgisi - Çeviri Yöntemi:

Bu yöntemin esası, tercüme ve dilbilgisi kurallarını öğretmektir. Bu yöntemde konuşma becerisinin geliştirilmesine önem verilmez. Yöntemin uygulanışı:

- ❖ Öğrencilere ilk önce okutulacak pasajlarda dilbilgisi kalıpları öğretilir. Dilin kurallarını öğretmek esastır. Daha sonra verilen metin incelenerek dilbilgisi öğrenilir.
- ❖ Kelime dağarcığının geliştirilmesine önem verilir. Kelime öğretiminde ezber yöntemi kullanılır. Kelime dağarcığı seçilen metinlerden sağlanır.
- ❖ Telaffuza pek fazla önem verilmez. Yani söyleyiş alıştırmalarına hemen hemen hiç yer verilmez.
- ❖ Çeviri okuma işleminden sonra yapılır. Önceleri kolay klasik, sonraları da daha zor ve karmaşık eserlerin çevirileri yapılır.
- ❖ Okutulan metnin içeriği, öğretilen dilbilgisi yapılarının bir alıştırması niteliğindedir. Yani metnin anlamı fazla önem taşımaz.
- ❖ Yapılan alıştırmaların amacı, birbiri ile ilişkisi olmayan cümleleri yabancı dilden anadile çevirmektir.

2) Görsel - İşitsel Yöntem:

Yöntemin uygulanış şekli:

- ❖ Yeni dilbilgisi yapıları, diyaloglar şeklinde sunulur. Dil öğreniminde tekrar, taklit ve ezber alınan doğru cevap, anında tekrarlanarak olumlu pekiştirilerek verilir. Alışkanlık kazanması bakımından olabildiğince fazla alıştırmaya yer verilir.

- ❖ Bu yöntem konuşmaya ağırlık verdiği için, daha çok teyp ve dil laboratuvarları, resimler, kasetler kullanılır.
- ❖ Telaffuza önem verilir.
- ❖ Oldukça sınıf içinde anadilin konuşulmasına izin verilmez.

ARAPÇA DERSİNİN İŞLENİŞ BİÇİMLERİ

Yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisi olan dinleme-konuşma, okuma yazma becerilerini geliştirmek önemlidir. Bu temel dil becerilerinin öğretilmesinde, ana dili öğrenen kişi gibi, önce dinleme, sonra konuşma daha sonra da okuma ve yazma becerileri öğretilenektir.

DİNLEME ÖĞRETİMİ: Yabancı dil öğretiminde zor gelişen becerilerden biridir. Dinleme öğretiminde amaç, öğrencilerin yabancı dildeki sesleri tanıması vurgulama ve tonlamaların neden olduğu anlam değişikliklerini fark etmesi ve konuşmacıdan gelen mesajı tam ve doğru olarak anlamasını sağlamaktır. Bu çalışmalarda amaç, sadece dinleme değil, aynı zamanda duyulanın anlaşılmasını sağlamaktır.

KONUŞMA ÖĞRETİMİ: Yabancı dil öğretiminde genel amaçlardan biri, belki de en önemlisi öğrencilerin öğrendikleri dili anlaşılır bir şekilde konuşabilmesidir. Konuşma becerisini geliştirmek için aşağıdaki alıştırmalar yapılabilir:

- ✓ Önceleri düşünülmeden yapılan alıştırmaların yerine düşünerek yeni cümleler kurma şeklinde alıştırmalar yaptırılır.
- ✓ Öğrencilerin öğrendikleri konularla ilgili olarak arkadaşlarıyla benzer diyaloglarla konuşma alıştırmaları yapması sağlanır.
- ✓ Öğrencinin bir konuda konuşma hazırlanarak sınıfa sunması sağlanabilir.
- ✓ Öğrencilerin küçük bir oyunu sergilemeleri sağlanabilir.
- ✓ Kelime bulma oyunu oynanabilir.

TELAFFUZ ÖĞRETİMİ: Telaffuz, seslerin, harflerin ve kelimelerin söyleniş biçimidir. Dil öğrenme, o dildeki sesleri doğru çıkarmakla ve kelimeleri doğru söylemekle başlar. Arapça öğretiminde, telaffuz öğretimi önemli bir yer tutar. Bunun sebebi, alfabeye farkıdır. Burada diğer dillerden farklı olarak Arap alfabesinin özelliğinden dolayı harflerin mahreçlerinden (çıkış yerlerinden) çıkartılarak telaffuzu için şöyle bir yol izlenebilir.

- ▶ Harflerin mahreçleri açıklanır,
- ▶ Öğretmen harfleri tek başına ve harekeli olarak telaffuz eder. Varsa kasetlerden de dinletir,
- ▶ Öğrenciye söylettirilir, Yanlışlar düzeltilinceye kadar tekrar ettirilir.

OKUMA ÖĞRETİMİ: Okuma, öğrencinin konuşma ve yazma becerilerini geliştirmesi yönünden önemlidir. Bir yabancı dili gerçek anlamda öğrenebilmek okuma becerisini geliştirmeye bağlıdır. Okumadan amaç anlamadır. Okunan metnin anlaşılması ve anlaşılın metnin başkalarına anlatılabilmesi için dört aşamalı bir yol izlenebilir.

1. Metin bir iki kez banttan dinletilir. Bant yoksa öğretmen veya öğrenci metni sesli olarak okur. Bu aşamada amaç, metnin tamamını gözden geçirerek konusunu anlamaktır.
2. Çözümleme (analiz) aşamasında metin parçalanarak cümle ve paragraflar üzerinde ayrıntılı olarak durulur.
3. Bireşim (sentez) aşamasında öğrenilen tüm cümle ve paragraflar birleştirilerek, bir bütün olarak metnin anlamı ortaya çıkarılır.
4. Kontrol aşamasında öğretmen, öğrencilere sorular sorarak, metnin doğru anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol eder.

YAZMA ÖĞRETİMİ: Yabancı dil öğretiminde dört temel beceriden birisi olan yazma öğretimi, sözlü iletişim kadar önemlidir. Sözlü iletişimde hatalar hoş görüyle karşılanırken yazmada hata pek kabul edilmez. Yazma öğretimi üç şekilde gerçekleştirilebilir.

1. Kontrollü yazma: Burada amaç, öğrencilere dildeki kelimeleri ve yapıları doğru şekilleriyle yazma imkanı vermektir.

2. Dikte yapma: Ders izlendikten sonra, bu derse ait metin veya diyalog ev ödevi olarak verilir. Öğrenci bunun yazılışını öğrenir. Bir sonraki derste öğretmen metni okur ve öğrencilere dağıtır. Öğrenciler yanlışları düzeltir. Daha sonra aynı metin veya diyalog asıl metinle karşılaştırılarak yanlışlar düzeltilir.

3. Serbest yazma: Öğrenilen dil kalıpları ve kelimeleri kullanmak amacıyla kompozisyon, mektup, kısa hikaye, şiir, makale vb. yazılar hazırlayarak serbest yazma çalışması yapılabilir.

DİLBİLGİSİ ÖĞRETİMİ: Yabancı dil öğreniminde dilbilgisi öğreniminin gereksiz olduğunu söylemek yanlıştır. Ancak dil öğrenmek demek, o dilin gramer kurallarını ezberlemek de değildir. Anadilin öğrenilmesi sırasında, öğrenilen tüm kelime ve kurallar hiçbir engelle rastlamadan beyne yerleşirler. Oysa yabancı dil öğrenen bir kimsenin zihninde öncelikle kendi anadiline ait bilgiler yerleşiktir. Yabancı dil, anadilin üzerine inşa edilmek zorundadır. Bu durum bilinçaltında yeni analiz ve sentez işlemlerini gerektirir. Yabancı dilin kurallarını öğrenmek, anadili ile karşılaştırmak, bilinçaltının yaptığı analiz ve senteze yardımcı olmak yönünden çok yararlıdır. Böylece anadili ile öğrenilen dili gerçek anlamda öğrenebilmek, temel dört becerideki işlevlerin tamamını yerine getirebilmek için dilbilgisi gereklidir. Aslında **dilbilgisi amaç değil, araçtır**. Dilbilgisi öğrenilen dilin temel kurallarını işleyiş düzenini kavramaya yardımcı olacak kadar öğretmek yeterlidir.

SON SÖZ; Bir dilin dilbilgisi kurallarını bilmek, o dili bilmek demek değildir. Bir dili bilmek, o dilde konuşulduğunda ve okuduğunda anlama, konuşabilme ve yazabilme becerilerini kazanmak demektir. Bu sebeple **dilbilgisi öğretimi amaç olmaktan çıkmalı ve bir araç olarak öğretilmelidir. Dil bir bütündür ve o bütünlüğü ile öğrenilmeli ve öğretilmelidir.** Baştan beri ifade edildiği gibi Arapça bizim için bir yabancı dildir ve yabancı dillerin gelişmiş öğretim yöntem ve teknikleri ile öğretilmelidir.

Kaynaklar:

Arslan, Berrin (2003). *Bilgisayar Destekli Eğitime Tabi Tutulan Ortaöğretim Öğrencileriyle Bu Süreçte Eğitici Olarak Rol Alan Öğretmenlerin BDE'ye İlişkin Görüşleri*, The Turkish Online Journal of Educational Technology (2) 4/10: 67

Akpınar, Burhan vd. (2009). *Çok Duyulu (Multisensory) Yabancı Dil Öğretimi*, Tubav Bilim Dergisi (2) 1: 109

Balım, Ali Günay vd. (2004). *Asitler ve Bazlar Konusunda Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Uygulamaların Öğrenci Başarısına Etkisi*, Ege Eğitim Dergisi (5) 2: 14

Başkan, Özcan (2006). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler*, Multilingual Yayınları, İstanbul:86
Bilkan, Nesrin (2006). *Türkçe Öğretiminde Çoklu Zekâ Uygulamaları*, Dilset Yayınları, İzmir:14

Demir, Celal vd. (2007). *Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları*, Sosyal Bilimler Dergisi (9) 2: 183-184

Demircan, Ömer (2005). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, Der Yayınları, İstanbul:199

Demirel, Özcan (1993a). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler*, Usem Yayınları, Ankara:24

.....(1993b). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler*, Usem Yayınları, Ankara:97

İpek, İsmail (2003). *Bilgisayarlar, Görsel Tasarım ve Görsel Öğrenme Stratejileri*. The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET July 2003 ISSN: 1303-6521 volume 2 Issue 3 Article 9: 74

Kolaç, Emine (2003). *İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (17) 1: 106

- Taşdemir, Ercan** vd. (2004a). Türkçe Öğretim Teknikleri, Dilset Yayınları, İzmir:79
- Üstdal, Kaplan Muzaffer** (2009). *Bilimsel Bir Posterin Hazırlanmasında ve Sunulmasında Bilinmesi Gerekenler*, Erciyes Tıp Dergisi (Erciyes Medical Journal) (3) 31: 282-290
- Vahapoğlu, Ece** (2009). Yabancı Dil Öğrenme Yolları, Alfa Yayınları, İstanbul:135
- Yahn, Halil İbrahim** (2009). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Nobel Yayınları, Ankara: 123
- [1] <http://www.muhteva.com/egitimde-gorsel-ve-isitsel-araclar-t19620.html> 15.02.2010/01:49

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER

Yabancı dil öğretiminin tarihi boyunca, dilin nasıl öğretileceği daima tartışma konusu olmuş bu sebeple süreç boyunca birçok farklı yöntem geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Öğretim yöntemini, “öğretimde amaçlara ulaşabilmek için, tekniklerin, işlenecek konunun, araç-gereç ve kaynakların bir bütünlük oluşturacak biçimde düzenlenerek hizmete sunulmasında izlenen yol” şeklinde tanımlayabiliriz. Kısacası “Öğretim Metodu” öğretmenin sınıf içindeki, belli bir programa ait eğitim etkinliklerinin tamamıdır.

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN TEKNİKLER

Gösteri: İzleyici grubunun önünde bir işin nasıl yapılacağını göstermek genel ilkeleri açıklamak için kullanılan bir tekniktir.

Soru-Cevap Tekniği: Sınıf içi Arapça öğretiminde en yaygın kullanılan tekniklerden bir tanesidir. Öğrencilere düşünme ve konuşma alışkanlıkları kazandırma açısından önemli bir tekniktir. Bütün öğrencilerin dikkatini çeken sorulara yer verilir ve konu pekiştirilir.

Drama ve Rol Yapma: Rol yapma, öğrencinin kendisini bir başkasının yerine koyarak ifade etmesini sağlayan ve o alandaki Arapça kelime, cümle ve becerileri yormadan öğreten bir tekniktir. Drama tekniğinde roller karşılıklı olduğundan bütün öğrencilere katılım ve konuşma fırsatı verilmiş olur.

Benzetim: Öğrencilerin sınıf içinde bir olayı gerçekmiş gibi el alıp üzerinde eğitici çalışma yapmalarına imkân sağlayan bir öğretim tekniğidir.

İkili ve Grup Çalışmaları: Sınıftaki öğrenci sayısına göre en az iki ve en çok sekiz ile on kişinin bir araya gelerek aynı konu üzerinde ortak amaçlarla yaptıkları çalışmaya grup çalışması denir.

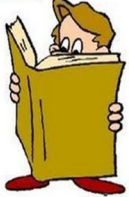

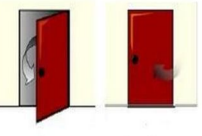

Eğitsel Oyunlar: Arapçayı bir iletişim aracı olarak ele alıp öğrenmeyi hedefleyen eğitici roller ve oyunlar, önemli birer tekniktir. Öğrenilen bilgiler bu tip oyunlarla pekişir. Öğrenciye rahat bir ortam sunulmuş olur.

RESİMLE SUNMA/GÖSTERME: Eğer istenilen şeyi sınıfa getirmek mümkün değilse kelimenin anlamı resim kullanılarak açıklanabilir. Bu, resim, fotoğraf, şema, hareketli resim veya sabit resim olabilir. Özellikle hayvanlara ait isimleri öğretirken bu tip bir yöntemden öğretmen ziyadesiyle faydalanabilir.

HAREKET FİİLLERİ (1) / أفعال الحركة

					
تَمْشِي	تَجْرِي	يَنَامُ	يَلْعَبُ	يَقْرَأُ	يَكْتُبُ
YÜRÜYOR. WALKING	KOŞUYOR. RUNNING	UYUYOR. SLEEPING	OYNUYOR. PLAYING	OKUYOR. READING	YAZIYOR. WRITING
					
يَتَكَلَّمُ	يَسْمَعُ	تَقْفُزُ	يَشْرَبُ	يَأْكُلُ	يُفْتَحُ
KONUŞUYOR. TALKING	DİNLİYOR. LISTENING	ZIPLIYOR. JUMPING	İÇİYOR. DRINKING	YİYOR. EATING	AÇIYOR. OPENING
					KAPATIYOR. CLOSING

ENES BALI
ARAPÇA ÖĞRETMENİ

(3) RESİMLİ EŞDİZİMLER / COLLOCATIONS WITH PICTURES / المتصاحبات بالصور

			
يَمْشُطُ شَعْرَهُ	تَغْسِلُ الصُّحُون	يُدَاكِرُ دَرَسًا	يَسْتَعْمِدُ حَاسِبًا
SAÇINI TARIYOR. COMBING HIS HAIR	BULAŞIK YIKIYOR. WASHING THE DISHES	DERS ÇALIŞIYOR. STUDYING A LESSON	BİLGİSAYAR KULLANIYOR. USING A COMPUTER
ENES BALI (Arapça Öğretmeni)			
			
يُجَهِّزُ الْفَطُورَ	يَحْفِرُ بَيْرًا	تَدْرِفُ دُمُوعًا	تُجَفِّفُ شَعْرَهَا
KAHVALTİ HAZIRLIYOR. PREPARING BREAKFAST	KUYU KAZIYOR. DIGGING A WELL	GÖZYAŞI DÖKÜYOR. SHEDDING TEARS	SAÇINI KURULUYOR. DRYING HER HAIR

ENES BALI
ARAPÇA ÖĞRETMENİ

EŞ ANLAM: Bazı durumlarda kelimenin anlamı, onunla eş anlamlı ve gramatik işlevi benzer olan bir kelimeyi vermekle açıklanır, ancak bunun öğrenci tarafından alışılmış (aşına olduğu) bir kelime olması gerekir. Açıklanacak kelime fiilse eş anlamlı fiil, isimse isim, sıfatsa sıfat olmalıdır.

ZİT ANLAM: Bir kelimenin anlamını o kelimeye zıt, gramatik işlevi benzer olan bir kelime ile zikrederek açıklamak mümkündür, ancak bunun öğrenci tarafından alışılmış

şılmış-bilinen bir kelime olması gerekir .Özellikle sıfatların öğretiminde etkili bir yöntemdir.

OPPOSITES / ZITLAR (5) / الأضداد

							
واسع GENİŞ WIDE	ضيق DAR NARROW	كليل KÖR (KESMEZ) BLUNT	حاد KESKİN SHARP	مجتهد (ة) ÇALIŞKAN HARDWORKING	كسلان (ة) TEMBEL LAZY	فقير FAKİR POOR	غني ZENGİN RICH
							
ضيق DAR TIGHT	فضفاض BOL / GENİŞ LOOSE	رخيص UCUZ CHEAP	غال PAHALI EXPENSIVE	سميك KALIN THICK	رفيع İNCE THIN	صعب ZOR DIFFICULT	سهل KOLAY EASY

ENES BALI
ARAPÇA ÖĞRETMENİ

RealDevelop

3 16 3

نظيف - متسخ
Temiz - Kirli

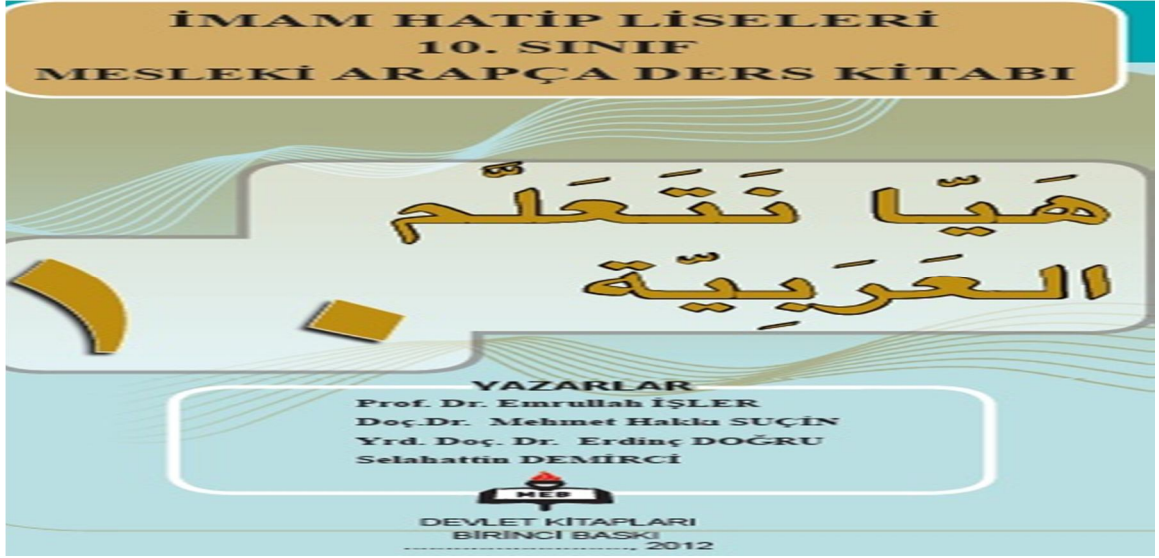

ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ARAÇ GEREÇLER

Ders araçlarının, öğretim programı doğrultusunda çağdaş dil öğretiminin gelişen tekniklerine uygun olması esastır. Arapça öğretiminde kullanılabilecek araçlar şunlardır:

1. Öğrenci ders kitapları:

2. Öğretmen kılavuz kitapları:

3. Alıştırma kitapları:

4. Yazı defteri:

5. Resimler:

6. Film:

8. Gerçek eşya ve modeller:

İL: KÜTAHYA
Tebliğci: Esra SARI

KONU: Arapça dersi müfredatı, kitabın işlenişi ve ortak konular

ARAPÇA DERSİ MÜFREDATI, KİTABIN İŞLENİŞİ VE ORTAK KONULAR

9 ve 10 sınıf müfredatı tekrar gözden geçirilmelidir. Müfredat içerisindeki konular yeniden sıraya konulmalıdır.

9.sınıflarda mazi fiil muzari fiilden sonra kitapta yer almaktadır. Bu öğrencilerde öğrenme zorluğuna sebep olmaktadır. İlk defa Arapça ile karşılaşmış ve derse ön yargısı olan öğrenciler zamanları algılamakta sıkıntı yaşamaktadırlar. Fiilin yalın halini yani mazi halini öğrenmeleri ve daha sonra fiilin yalın haline harfler ekleyerek muzari ve gelecek zamanı öğrenmeleri öğrenciler için daha iyi ve verimli olacaktır.

9.Sınıfta harfleri yeni öğrenmişken birden parçalara (diyaloglara) hızlıca girilmiştir. Cümle yapımı anlatılmadan müpteda ve haber uyumuna geçilmiş, sim ve sıfat tamlamaları fazlaca yer almıştır. Bu ani yoğunluk öğrencinin algılamasının zorlaşmasına ve derse karşı olumsuz tavır sergilemesine sebep olmaktadır.

Yine 9.sınıflarda 1.dönemin sonuna kadar elif-ba yazımı, kelime ve cümle yazımına devam edilmelidir. Yazmayı geliştirmek için, kitaplar kapatılıp, yazı üzerine dikte çalışmaları yapılmalıdır. Yazma melekesini geliştiren bir diğer etken ise; duyduğu, dinlediği veya öğrendiği bir cümleyi bir yere bakmadan yazmaya çalışmalıdır. Hatta mektup arkadaşlığı, e-posta, kart vb. yazarak yazı ve iletişim fırsatı yakalanabilir.

9 ve 10.Sınıf ders kitaplarında gramer konuları anlatılmamakta ve konularla ilgili örnekler bulunmamaktadır. Diyaloglar azaltılarak daha seviyeli hale getirilmeli. Oluşan boşluk ise basit gramer konuları ve örneklerle doldurulmalıdır. Öğrencinin dikkatini çekebilecek diyaloglar yerleştirilmelidir.

9.Sınıflarda tesniye ve cemi yapımı öğretilmeden sayılara geçilmiştir. Öğrencinin sayıları öğrenmesi ve sayıları göre mevcudunu yazabilmesi için önce tesniye ve cemi yapımına tam olarak öğrenmelidir.

Hiçbir sınıf seviyesinde semai müennes ve semai müzekkerden bahsedilmemiştir. Bunlardan 9. Sınıfta bahsedilip en azından sık kullanılan kelimelerin örnekleri verilmelidir.

10. sınıfta sayılar 20'den sonra hepsini kapsamakta 11 ve 12. Sınıfta ise sayılar konusu yer almamaktadır. Sayılar birden öğrenildiği zaman daha karışık bir hal almaktadır bunun yerine parça parça ve 11-12. Sınıflara da bakılarak bir müfredat oluşturulmalı.

Metinlerin daha iyi anlaşılması için 9.sınıftan itibaren 4 yıl boyunca 15-20 kelime olacak şekilde her üniteden kelime ezberletilmeli ve bu kelimeler üniteye başlamadan önce öğrencinin eline verilip ezberlemesi istenmeli. Kelimeyi önceden ezberlemiş olan öğrenci derse ön hazırlık yapmış olarak geliyor. Metin okunduğu zaman ise daha öğretmen tercüme etmeden o metinden bir şeyler anlayabilmiş olmak öğrencinin derse karşı olumsuz tutum sergilemesini engelliyor. Dersi sevmesine ve daha istekli olmasına sebep oluyor.

Öğrendikleri yeni kelimelerle öğrencilerin gruplar olarak diyalog yazmaları istenmeli. Öğrenciler ilk defada zorlansalar da kendilerinin bir diyalog oluşturabiliyor olmaları zamanla hoşlarına gidecektir ve bu öğrendiklerini kalıcı hale gelmesini sağlayacaktır.

Arapçada zamanlar öğretilirken İngilizce dersinden de faydalanılmalıdır. İngilizce'deki zamanlar mazi-muzari gelecek zaman bağlantısı daha fazla Türkçeye göre fiil çekimleri ezberletilirken parmakların kullanılması zamirlerinde bu şekilde 9.sınıftan itibaren öğretilmesi daha kalıcı sonuçlar vermektedir.

Müfredatın yanında derse girecek öğretmenin niteliği de çok önemli. Derse giren öğretmen müfredata hakim olmalıdır.

Her sınıf seviyesinde derse giren öğretmen iki kişiden fazla olmamalıdır. Bu zamanla branşlaşmayı ve konuya hakimiyeti arttıracaktır. Bunun yanında derse giren öğretmenlerin bilgi-alışverişi dersi işleyişteki yöntemleri paylaşmaları kolaylaşacak ve bütün sınıflarda birbirine yakın yöntemlerle dersin işlenmesi sağlanacaktır.

Arapça dersine giren öğretmenlere zaman zaman kurslar verilerek seviye yükseltilmelidir.

ÖĞRETİM METARYALLERİ

- Akıllı tahtaların kullanılması, Resimler, Yapraklar, videolar, sözlük, yazı defteri, kelime kartları, gramer kitaplarından yararlanılabilir.
- Arapça dersinde Etkileşimli tahta, tabletler, e-kitaplar, sözlük ve ders kitaplarının yeterli olduğu tespit edilmiş, öğretmenlerin bunlara hâkim bir şekilde dersleri işleyebilmeleri için kendilerini geliştirmelerinin gerektiği vurgulanmıştır.
- Arapça öğretiminde ders kitapları, sözlükler, yazı defterleri, öğrenci çalışma kitapları ve hikâye kitapları kullanılmıştır. Öğrencilere çalışma kâğıtları ve testler verilerek konular pekiştirilmiştir. Arapça testlerin kullanımının yaygınlaştırılması konuların daha iyi kavranmasını sağlayacaktır.
- Arkadaş grupları oluşturularak dersle ilgili çalışmayı artırmak ders motivasyonunu sağlamak.
- Bütün Arapça öğretmen ve öğrencilerin kullanabileceği ortak bir materyal havuzu oluşturulmalı.

- Dil laboratuvarının mutlaka olma gerekir. İmam Hatip Liselerinde iki dil öğretimi yapıldığından dil laboratuvarı verimlilik açısından bir zorunluluktur. • Etkileşimli tahta, ders kitabı, bilgisayar programları, yazı tahtası, kısa cümle ve diyalog çalışmaları. Arapça öğrenci şarkıları dersi renklendirmek ve zinde tutmak için dinletilmelidir
- Etkileşimli tahta, internet, filimler, değişik hikaye ve şiir kitapları, yaprak testler samimi bir anlatım.
- Etkileşimli tahtalı sınıflarda görsel materyallerin kullanılması öğrencinin derse olan ilgisini artırmıştır. Kitapların PDF formatında yansıtılmasıyla öğrencilerin kitap getirmeme mazeretleri de ortadan kaldırılmıştır.

SINIF YÖNETİMİ VE AKADEMİK BAŞARI

- Akademik başarının artırılması için öncelikle öğretmenin vizyon sahibi olması ve öğrencilerin de derse motive edilmesi gerekir.
- Akademik başarının artırılabilmesi için ailenin eğitimin içerisine çekilmesi ve öğretmen-veli işbirliğinin sağlanması gerekmektedir.
- Etkinlik yapılırken Akıllı tahtadan faydalandığı zaman derse ilginin arttığı görülmüştür.
- Arapça hikâye kitapları temin edilip okumaları yönünde teşvik edilmeli.
- Ana dili Arapça olan hocalarla öğrenciye muhadese yaptırılması öğrencinin akademik başarısını ciddi oranda arttıracaktır.
- Başarıyı arttırma adına 9 ve 10. sınıf seviyelerinde grup çalışmaları yaptırmak,
- Ders öğretmeni sınıfı sağlıklı yönetebilmesi için mesleki birikimi ve donanımı yüksek olmalıdır.
- Ders saatlerinin bir bölümünü mükâlemeye ayrılması
- Kelime ezberletmek için oyunlar geliştirilmelidir.
- Kelime hazinesinin artırılması çalışmaları yapılmalıdır

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

- Arapça dersinde öğrencilerin akademik durumlarının ortaya konulması amacıyla çizelgeler hazırlanmalıdır.
- Arapça derslerinde seviye sınıflarının oluşturulmasının gerekli olduğu, bu durumda bilen ve bilmeyen öğrencilerle daha nitelikli ilgilenilebileceği, öğrencilerin seviye durumları göz önünde bulundurularak müfredatta esneklik sağlanmasının yerinde olacağı vurgulandı.
- Proje ödevleri, performans görevleri, hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma becerileri, açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular, çoktan seçmeli sorular, gözlem formu, sözlü sunum, öz değerlendirme, doğru/yanlış tipi sorular ve ev ödevleri verilmiş olup bütün bu faaliyetler sonucunda öğrenci ölçme ve değerlendirmesi yapılmaya çalışılmıştır.

• Öğrencilerin bilgilerini ölçmek için çoktan seçmeli, açık uçlu, boşluk doldurma eşleştirme gibi sorular sorularak öğrencilerin bilgileri yoklanmalıdır. Sınavlarda ünitenin durumuna göre çoktan seçmeli, kısa cevaplı, anlam verme, boşluk doldurma, eşleştirme, kelime tamamlama, cümle kurma gibi ölçme değerlendirme yöntemlerinin benimsendiği görülmüştür.

İL: TOKAT

Tebliğci: S. Ahmet PEHLİVAN

Konu: Bir yöntem veya tekniğin belli bir konunun öğretiminde uygulanışı, yabancı dil öğretiminde metot

BİR YÖNTEM VEYA TEKNIĞIN BELLİ BİR KONUNUN ÖĞRETİMİNDE UYGULANIŞI, YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE METOT

GİRİŞ

Hiç şüphesiz ki her alanda olduğu gibi dil öğreniminde de bir takım zorluklarla karşılaşılacaktır. Bu zorluklar geçmişte olduğu gibi günümüzde de geçerliliğini korumaktadır. Bunca imkân ve gayrete rağmen, yabancı dil öğretiminde başarısızlıklardan söz edildiğinde, konuyla ilgili pek çok neden aklımıza gelmektedir. Bunlar arasında ilk bakışta görülenler; öğrencilerin ilgisi, motive edilmesi, yöntem, ders araç- gereçleri ve öğrenme ortamı gibi nedenlerdir. Başarıyı önemli ölçüde etkileyen bu sorunlar incelendiğinde, karşımıza çıkan tablo hiç de iyi değildir. Özellikle de yükseköğretim sürecinde öğrencilerin gelecekteki uğraşları ile ilgili dersler, yabancı dile ayırabileceği zamanı kısıtlamaktadır. Buna öğrencilerin yabancı dil öğretimini bir yük olarak görmeleri de eklendiğinde, dil öğrenimi öğrenciye sevimsiz gelmektedir. Bir de bu dilin uygulama alanı bulunmaz, hayatta işine yarayacak ve kolayca kullanabileceği bir dil öğrendiği kanaati verilemezse, öğrenim daha da çekilmez hale gelmektedir. Bunlarla birlikte, tabandan gelen bir gereksinme ve çevre koşullarının zorlaması veya kişinin kendi içindeki öğrenme dürtüsü yeterince güçlü ve sürekli değilse yabancı dil öğretimindeki başarı düşük kalacaktır. Bir yerde “yabancı dil öğretilmez öğrenilir.” sözü, öğrenme sorumluluğunun neticede öğrenci tarafından yüklenilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Ayrıca bu konuda en iyi verimin alınabilmesi için öğrencinin şahsi gayretini ortaya koymasının önemini de kesinlikle göz ardı etmemek gerekir. Yabancı dili öğrenme ve öğretmede zikredilen bu sorunların üstesinden gelebilmek için her şeyden önce olumsuzlukları ortadan kaldırmanın yanında, dili sevdirmenin ve derse ilgiyi artırmanın da yolları aranmalıdır. İşte tam da burada güdüleme denilen olgu ile karşı karşıya gelmekteyiz. Çünkü güdülenmiş öğrenci, öğretim esnasında istenmeyen şeylerden kendisini uzak tutarak ilgisini tamamen dil öğrenimine verebilir

Güdü, hareket etmek anlamındaki Latince motive sözcüğünden gelmektedir. İstek, arzu, gereksinim ve ilgileri kapsayan genel bir kavram ve ayrıca belli hedefleri gerçekleştirmek için belli davranışları harekete geçiren, yönlendiren iç gerginlik, yeteneklerden doğan aklî ve elektrikli oluşumdur

Birinci aşama, bir şeyi öğrenmeyi gerektiren nedenlerin oluşması, ikinci aşama ise bir şeyi öğrenmeye karar verme, üçüncü aşama da öğrenme isteğinin öğrenme süresince devam etmesidir. Bunlardan ilk ikisi öğrenme öncesinde, üçüncüsü öğrenme sürecinde etkili olur.

Güdülenmiş davranışlar güdülenmemiş davranışlardan şu yönlerden farklılık gösterir:

- a. İlgi duyma ve dikkat etmede süreklilik.
- b. Davranışların yapılması için çaba göstermeye ve gerekli zamanı harcamaya isteklilik.
- c. Konu üzerinde odaklaşma, sonuca gitmede ısrarlı olma ve kararlılık.

Arapçayı öğrenmenin, dinî, pratik, politik, bilimsel ve sosyal olan beş tür motivasyonu bulunduğuna işaret etmektedir.

Psikologlar güdülenme konusunda iki noktada aynı görüşü paylaşmaktadır. Bunlardan birincisi başarı ile neticelenen her amacın arkasında bir güdülenmenin bulunması, ikincisi de her başarısızlığın arkasında güdülenme eksikliğinin bulunmasıdır.

Yüksek düzeyde güdülenen az yetenekli bir öğrenci, iyi güdülenmeyen zeki bir öğrenciden daha büyük bir başarı ortaya koyabilir

Öğrenci, bulunduğu yaşa göre değişik konularla ilgilenir, bu yüzden de güdülenme yöntemleri, kişinin yaşıyla ilgili olarak bazı farklılıklar gösterir. Örneğin, küçük yaştaki çocuklar daha çok, resim ve oyun aracılığıyla dili bilinçaltı yöntemlerle öğrenme eğilimindedirler. Verilen dil kuralları onlar için fazla bir anlam ifade etmez.

Öğrenilecek dile karşı bu olumlu tutumu geliştirebilme ve güdülenmeyi sürdürebilme açısından baktığımızda öğreticinin en büyük yardımcısı kendi bilgi ve becerilerinin kalitesi ve kullandığı görsel-işitsel araçlardır.

Sürekli aynı yöntem ve tekniklerin kullanılması öğrencilerin ilgisini azaltır.

Karşılaştırmalı dil öğretim yöntemi uygulanmayınca, Arapça, Araplara öğretildiği gibi Türklere öğretilmek istenmekte, yani Arapçanın anadil gibi öğretimi yanlına düşülmektedir.

1. *Arapça, Türklere göre yabancı bir dildir.* Arapça öğretiminde bu geçek daima esas alınmalıdır. Yani öğretim *anadil* öğretimi gibi değil, *yabancı dil* öğretim metot ve tekniklerine uygun olarak yapılmalıdır.

2. Arapça ile Türkçe *benzeşme* veya *benzeşmeme* bakımından *karşılaştırmalı* olarak incelenmelidir. Sonuçlara uygun olarak Arapça öğrenim veya öğretimi karşılaştırmalı yabancı dil öğretim esaslarına uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.¹

3. Öğretim programı *öğrenci gelişim plânına* paralel olarak yürütülebilecek özellikte hazırlanmalıdır. Bu programda Arapça temel *dil becerileri eşit ağırlıkta, kaynaşık ve dengeli* olarak dağıtılmalıdır.

Türkçenin 8 ünlü, 21 ünsüz sestem oluşan 29 ses birimli alfabesi vardır. Buna karşın Arapça, 28 sessiz harf ve bunları seslendiren üç harekenden oluşan farklı bir seslendirme sistemine sahiptir. Türkçede ağız boşluğunda hiçbir engele çarpmadan çıkan 8 sesli harf, sessiz harfleri etkileyerek telaffuz edilmesini veya okunmasını sağlar. Buna karşın Arapçada harflerin üst veya altına konulan hareketler kelimelerin seslendirilmesini sağlar. Arapçada Türkçe seslerin aynısı, benzeri veya tamamen farklı olanları vardır. Arapça öğreniminin başında farklı seslendirme sistemiyle karşılaşan öğrenciye, bu farkların yadırganmayacak bir biçimde öğretilmesi gerekir. Bunun için önce benzer sesler, sonra Türkçede olmayan, tamamen Arapçaya mahsus sesler ve en sonunda da Türkçeye yakın sesler özgün telaffuz biçimlerine çok dikkat edilerek ve ses kayması engellenerek öğretilmelidir.

İki dil arasındaki önemli farklardan bir diğeri de Türkçenin soldan sağa, Arapçanın ise sağdan sola doğru yazılmasıdır. Arap alfabesi çoğu bitişik harflerden oluşan ve büyük küçük harf farkı olmayan bir yazı sistemine sahiptir. Harfler genellikle bitişik yazılmakla birlikte kelimenin baş, orta ve sonunda oluşuna göre de yazılış şekli değişebilir. Bu özelliklerin hızla kavratması için öğretime önce bitişmeyen harflerle başlanmalıdır. Eğer öğrenci

Türkçe el yazısı yazma becerisi kazanmışsa, bunun cesaretlendirici ve hızlandırıcı etkisinden mutlaka faydalanılmalıdır. İki dilin yazı sistemleri arasında önemli benzerlikler de vardır. Öncelikle her iki dilde harfler yazıldığı gibi okunabilir.

İki dil arasında *benzeşen* veya *benzeşmeyen* yönlerin esas alındığı bir öğretim uygulamasında şu adımlar takip edilmelidir:

1. Öğretimin başında öğrenci, Arapça tüm sesleri *dinleme-tekrar etme* veya sembolleri *görüp-okuma* teknikleriyle kusursuz, tam ve doğru telaffuz etme becerisini kazanmalıdır.

2. Harflerin telaffuz sesleri ile geometrik yazılış sembolleri arasındaki ilişki, sestem sembole veya sembolden sese geçiş teknikleriyle öğretilmelidir. Bu beceri geliştiğinde duyulan sesler hızlı ve doğru anlaşılır, söylenmek istenilen sözlü bir ifade doğru seslendirilir, yazılı bir metin düzgün okunur ve iyi bir yazı becerisi gelişir.

3. Türk öğrencilerin yabancı olduğu sağıdan sola yazmaya, önce Arapça ayırık ve yazımı kolay harflerin açık ve doğru yazımıyla başlanmalı, sonra uygun ölçeklerdeki kısa kelimelerden uzun kelimelere geçilmeli ve daha sonra aşamalı olarak basit ve karmaşık cümlelere geçilmelidir.

4. Arapça kelimenin başında, ortasında ve sonunda ayrı veya bitişik olarak yazılabilen harflerin önce ayrı yazılanları, sonra başta ve sonda ayrı yazılanları, en sonunda başta ve sonda ayrı, ortada bitişik yazılan harflerin sırası takip edilmelidir. Harflerin yazımında el hareketlerinin takip ettiği yön ve aldığı biçim tekniğine uygun, açık ve düzgün bir biçimde öğretilmelidir.

5. Arapça harflerin gövde, nokta ve hareke olarak üç ana parçadan oluştuğu ve bunların birinin yazıda ihmal edilmesinin yanlış imlâya sebep olacağı öğretilmelidir. İlk aşamalarda hareke öğretiminin harf öğretimiyle birlikte yapılması daha verimli olmaktadır.

6. Harflere konan noktalar sesi ve dolayısıyla anlamı değiştirdiğinden doğru öğretimi önemsenmelidir. Harflerin doğru ve makul bir hızla yazılması, okuma becerisinin gelişimine katkı sağlar, bu sebeple öğretimdeki yeri önemlidir.

Arapça ile Türkçenin Biçimbilim Açısından Karşılaştırılması

Yapısal farklar: Türkçe yapı bakımından son eklemeli, Arapça ise kök bükümlü bir dildir

Türkçede eklerle yeni kelime türetimine karşın, Arapçada yeni bir kelime türetmek için kökte bazı yapısal değişiklikler yapılır ve çoğu zaman kök harfleri aynı kalsa da yerleri veya sıraları değişebilir. Çünkü ekler, Türkçede olduğu gibi sadece kelimelerin sonuna değil, ön ek, iç ek ve bazen de son ek şeklinde eklenebilir Örneğin, yaz-mak = كُتِبَ, yaz-ı-yor = يكتب, yazar = كاتب, yaz-ı-hane = مكتب ve kitap= كتاب gibi pek çok değişik kelime türetilir. Yine كاتبون (yazarlar) kelimesinde olduğu gibi çoğul çekim eki kelimenin sonuna gelir.

Ekler: Her iki dilde isme veya fiile eklenenler olmak üzere iki grup ek vardır.

Örneğin; درّس ders yapmak kökünden, درّس ders yaptı, دارس öğrenci, مدرسة okul, مدرّس bay öğretmen ve مدرّسة bayan öğretmen gibi pek çok yeni kelime türetilir.

Tesniyeler: Arapçaya özgü olan ikil Türkçede yoktur

Çoğullar: Bazı Arapça tekil veya çoğul kullanımları da Türkçeye göre farklılık gösterir.

Te'nis ve tezkir: Arapçada çok önemli bir yeri olan "müennes ve müzekker" yani kelimelerde cinsiyet ayrımı Türkçede yoktur

Hâliyle bu özellik Türk öğrencinin alışık olmadığı farklı kullanım şekillerini de beraberinde getirdiği için öğretimin başında bunlar zor gibi görülebilir. Bu zorluğun aşılması için, öğrenciler önce Arapçadan Türkçeye geçen müdüre, memure, kâtime ve muallime gibi alışık oldukları kelimelerin müzekker ve müennesleri birlikte öğretilerek aralarındaki farklılığa alıştırmalıdır.

Harf'i tarif: Arapçanın önemli bir özelliği olan tanımlıkⁱⁱ “ال = el-” tanım edatı ile isimler için sağlanan bir belirliliktir. Başında harf'i tarif bulunmayan isimler nekre yani belirsiz, bulunanlar ise marife yani belirli kabul edilir. Ancak tanımlılık Türkçede aynı önemi taşımaz. Çünkü Türkçede temelde her isim belirli kabul edilir ve özellikle belirsizlik vurgulanmak istendiğinde isimlerin başına belirsizlik alameti olarak “bir” kelimesi getirilir

Kökenler: Kelime türetim sistemlerinin farklı olmasının doğal sonucu olarak Türkçede isim, Arapçada fiil kökenli kelimeler yoğunluktadır. Bu alanda iki dil arasında *benzeşmeler* daha çok olsa da Türkçede ağırlıklı olarak isim ve isimden türeyen kelimeler daha aktif kullanılırken, bunun aksine Arapçada fiil ve fiilden türeyen kelimeler daha çok kullanılır.

Yalın durum	Gözlük		حالة التجريد
-------------	--------	--	--------------

		نظارة	
Belirtme durumu	Gözlüğü+ü	النظارة	المفعول به
Yönelme durumu	Gözlüğü+e	النظارة إلي	المفعول إليه
Kalma durumu	Gözlük+te	في النظارة	المفعول فيه
Çıkma durumu	Gözlük+ten	النظارة من	المفعول منه
Vasita durumu	Gözlük+le	بواسطة النظارة	المفعول معه

Arapça ile Türkçenin Sözdizimi Açısından Karşılaştırılması

Yeterli dilbilgisi: Arapça öğretiminde çoğu zaman farkında olunmadan dilbilgisi konuları gereğinden çok fazla ayrıntıya boğulur. Arapçayı iletişim dili olarak öğrenecek bir öğrenciye iletişimde belki hiç ihtiyaç duymayacağı, sarf, nahiv ve belagat kurallarıyla ilgili felsefî yorum veya tartışmalar öğretilen bir hâl alabilir

Diziliş sistemleri: Arapça ile Türkçe farklı cümle dizilişine sahiptir. Türkçede genel olarak özne başta, yüklem sonda, nesne ve tümleçler özne ile yüklem arasında bulunur. Arapça kurallı cümlede ise fiil başta, fail ortada, meful denilen nesne veya tümleçler öznenin sonra gelirler. *Çocuk gülü kopardı*, kurallı cümlesi *كطف الولد الوردة = kopardı çocuk gülü* diziliş sırasını alır.

Tamlamalar: Sıfat ve isim tamlamalarının dizilişleri *benzeşmezler*. Türkçede *çalışkan bir adam = رجل نشيط*, *güzel bir ev = منزل جميل*, *beyaz ip = الخيط الأبيض* gibi sıfat tamlamalarında önce sıfat, sonra isim gelmiştir. Arapçalarında ise, önce isim sonra sıfat gelmiştir. Benzer yapısal sıra isim tamlamalarında da aynıdır. *Bahçenin kapısı = باب الحديقة* örneğinde görüldüğü gibi Türkçeye göre tamlayan ile tamlanan yer değiştirmiştir.

İ'rab: Arapça kelimelerin cümle içinde yüklendikleri göreve uygun olarak son harflerinde meydana gelen değişim i'rab olarak adlandırılır

Cer harfleri: Çok yaygın kullanım ve farklı fonksiyonları olan bu harflerin benzeri Türkçede yoktur. Sayıları 23 kadar ise de, tüm harfler aynı oranda aktif kullanım özelliğine sahip değildir. Cer harfleri, "Türkçedeki çeşitli edatların görevini yüklenir

Cümle yapısı: Arapça çok uzun veya çok kısa cümle kurmaya uygun bir dildir. Ancak daha çok uzun cümle kullanımı yaygındır. Aynı özellik, Türkçede olmakla birlikte Arapçanın aksine Türkçede kısa cümle kullanımı daha yaygındır

Arapça ile Türkçenin Anlambilim Açısından Karşılaştırılması

Arapça anlamları kavrama becerisinin gelişiminde aşağıdaki adımların takip edilerek bu özelliklerin öğrenciye kazanılması oldukça önemlidir

Anlama zevki kazandırılmalı: Arapça isim ve kavramlar gibi tüm dilsel öğeler Türkçeye tam eşleştirilerek öğretilirse öğrencide anlama zevki gelişir.

Kavramlar arası farklar vurgulanmalı: Her dilde ad ile adlandırılan şey arasında kültürel bir ilişki vardır. Görünüşte her toplumda benzer görevi yapan kavrama verilen ad diğer dile aynı görevi yapan adla çevrilecektir ancak hiçbir zaman adın arkasında kültürün oluşturduğu anlam aynı olmayacaktır. Örneğin, Arapça "خبز", Farsça "nân", Almanca "brot", İngilizce "bread", Fransızca "pain" olarak adlandırılan "ekmek" adının her dil sahibinin zihinde canlandığı şekil, lezzet, manevî ve kültürel değer ile hayattaki önemi farklılık gösterir. Örneğin İnek kelimesi Hindu için kutsallık ifade eder.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Yabancı dil öğretimde yöntem, kolay ve verimli öğrenim için olmazsa olmaz ilk şarttır. Öğrenimi zor olduğu sanılan Arapça söz konusu olunca yöntemin önemi daha da çok önem kazanır.

2. Arapça günümüzde ulusal ve uluslararası alanda iletişim aracı olarak kullanılan bir dildir. Bu sebeple öğretimi, yaşayan dillere mahsus metot ve uygulamalarla öğrenciye kazandırılmalıdır. Arapça iletişime işlerlik kazandıracak olan tecrübeler sürekli birikim, uygulama, tekrar ve aktif hafıza oluşumuyla beceriye dönüştürülmelidir.

3. Her yabancı dil her ulusa aynı evrensel yöntemlerle aynı verimlilikte öğretilmez. Bundan dolayı Türkçe ile Arapça arasındaki farklardan doğan çeşitli özel kolaylık veya güçlükler karşılaştırmalı dilbilim esaslarına göre analiz edilmeli ve Türklere özgü Arapça öğrenim ve öğretim yöntemleri üretilmelidir.

4. Arapça öğretiminde öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin nedeni ve niteliği, tarihî süreç esas alınarak belirlenmeli ve elde edilen sonuçlara uygun çözümler geliştirilmeli, öğrenci kendi dili hakkında daha bilinçli hâle getirilmeli.

5. Yabancı dil öğrenimiyle ulaşmak istenilen hedef, dilin sihirli anlatım gücünü kazanma olduğuna göre, Arapça ile Türkçe tam olarak eşleştirilerek karşılaştırmalı öğretilmeli ve öğrenci tüm dil becerilerini kullanabilmelidir.

6. Arapça öğretim uygulamaları hedef ve davranışlarla kaynaşık, tüm metot ve teknikler birbirini destekleyen sistemli kümeler oluşturmali, bilgiler öğrencide kalıcı iz oluşturmali ve yaşantıya dönük olmalıdır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

Arapça Öğretiminde Yöntem Orijinli Problemler ve Çözüm Önerileri (Doç.Dr. Candemir Doğan, Nüsha, Yıl: V1, Sayı: 21

Yabancı Dil Öğretiminde Güdülemenin Önemi (Doç.Dr. Hasan Soyupek)
